

Jaarverslag 2013

Vereniging van Nederlandse Voedselbanken

8 augustus 2014

1. INHOUDSOPGAVE	
2. Inleiding	3
3. Verspilling van voedsel	3
4. Armoede(bestrijding).....	6
5. Het beleid in 2013.....	8
Voedselverwerving.....	8
Voedselveiligheid	10
Europese Federatie van Voedselbanken	10
Communicatie	11
6. De vereniging in 2013.....	12
Organisatie van de vereniging	12
Kerncijfers Voedselbanken per 31 december 2013	13
Beleidslijn.....	13
Financiën	13
Fondsenwerving.....	14
Voedselbank Servicecentrum	14
Inkoop	15
vrijwilligers/klanten	16
Logistiek.....	17
7. Tot slot.....	18

2. INLEIDING

Soms zegt een inleiding met wat getallen méér dan een heel verslag. Eind 2013 waren er 146 voedselbanken met 475 uitgiftepunten in Nederland. 8.300 vrijwilligers zorgden ervoor dat 85.000 mensen wekelijks van voedsel werden voorzien. In totaal werden 1,8 miljoen voedselpakketten aan de klanten van de voedselbanken uitgereikt. Het aantal klanten en het aantal vrijwilligers bij de voedselbanken groeiden in 2013 met 30%!

Dit jaarverslag is als volgt opgebouwd: Eerst volgt een beschrijving van de omgeving, waarin wij ons bewegen, dat wil zeggen tussen verspilling en armoede. Vervolgens doen wij verslag van het beleid dat wij gevoerd hebben en tot slot gaan wij kort in op de operationele kant van ons werk en de manier waarop de voedselbanken in 2013 hun werk hebben georganiseerd.

3. VERSPILLING VAN VOEDSEL

Op het gebied van voedsel bestaat er in onze wereld een bizarre situatie. Aan de ene kant verspillen wij enorme hoeveelheden voedsel overal ter wereld; volgens de FAO ongeveer 1/3 van de totale wereldproductie. Aan de andere kant lijdt 13% van de wereldbevolking ofwel 925 miljoen mensen honger¹. Er is genoeg voedsel op aarde maar door de verspilling enerzijds en de overconsumptie in de rijke landen anderzijds is er toch veel honger. Die verspilling doet zich overigens niet alleen voor in de rijke landen. Ook in arme landen wordt veel voedsel verspild. Die zit alleen op een ander punt in de voedselketen. In arme landen wordt bij de teelt en het vervoer veel verspild. In de rijkere landen zit meer verspilling bij de verwerking van geteeld voedsel en vooral bij de consument.

Nederland scoort als een van de rijkste landen in de wereld op het punt van verspilling niet goed. In oktober 2013 publiceerde onderzoeksbureau CREM in opdracht van de overheid de resultaten van een onderzoek naar wat consumenten aan etenswaren weggooien.

¹ Bron: Wereldvoedselprogramma Verenigde Naties.

Enkele interessante gegevens uit dit onderzoek:

- ♥ Gemiddeld gooien wij Nederlanders per jaar 47 kg eetbaar voedsel weg; in totaal gooien alle consumenten in Nederland samen 800 miljoen kilo voedsel weg;
- ♥ Van die 47 kg betreft 5 kg etenswaren die nog onaangeroerd in de verpakking zaten of in de schil;
- ♥ 31% van alle rijst die we kopen, wordt weggegooid, 18% van alle pasta en 18% van alle brood;
- ♥ Het meest weggegooid worden zuivelproducten, daarna brood, groenten en aardappelen.

De consument is de grootste verspiller van voedsel, zo blijkt uit onderzoek van het Wageningen University & Research Centre (WUR). Maar als je de verschillende producenten en verkopers (boeren, visserij, levensmiddelen-industrie en supermarkten) bij elkaar optelt, komen die samen hoger uit (48%). Vooral op en rond het boerenbedrijf en de visserij gaat er veel voedsel verloren, zo blijkt uit navolgende tabel:

Verspiller	Verspilling in % van totaal
Consument	43%
Boer/visser	27%
Fabrikant	12%
Winkelier	9%
Vervoerder	9%

Een deel van de verspilling is min of meer onvermijdbaar omdat het bedorven etenswaren betreft. Het overgrote deel is echter wel degelijk bruikbaar.

Er is uitvoerig onderzoek gedaan naar waar het verspilde voedsel naartoe gaat. Meer dan de helft wordt omgezet in veevoer.

Slechts een heel miniem deel komt bij de voedselbank terecht, zo blijkt uit navolgende tabel.

Bestemming	Kton voedsel	%
Voedselbank	14	0,2
Veevoer	3982	56,9
Vergisten	524-628	7,5 – 9,0
Composteren	617-1113	8,8 – 15,9
Verbranden	1745	24,9
Storten/lozen	113	1,6
Totaal	6995-7595	

Bron: Monitor voedselverspilling 2012/2013, WUR;
bewerking: Voedselbanken Nederland

Het goede nieuws is dat het bewustzijn over verspilling toeneemt en daarmee ook de wil van alle betrokken partijen om er iets aan te doen. De overheid speelt hierbij een belangrijke rol als aanjager van de discussie. In een brief van staatssecretaris Dijkema aan de Tweede Kamer van 11 juli 2013² legt de overheid zich vast op een reductie van de verspilling in vijf jaar tijd met 20%. Het ministerie heeft samen met een aantal partijen uit de samenleving het No-Waste Network³ opgezet, waarin overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties samenwerken om de verspilling drastisch te verminderen. En verder heeft het bedrijfsleven een organisatie opgezet om de verspilling binnen haar gelederen te beperken, de Alliantie verduurzaming voedsel⁴. Wij hebben als vereniging periodiek overleg met deze Alliantie om te zien of er initiatieven te ontwikkelen zijn waarbij voedsel aan de voedselbanken wordt gegeven in plaats van te worden verspild.

Onze landelijke activiteiten om meer voedsel te verwerven werden in het verslagjaar sterk geïntensiveerd. Meer bedrijven werden actief benaderd en innovatieve concepten werden onderzocht. Dat gebeurt door het team voedselverwerving onder leiding van het landelijk bestuurslid Voedselverwerving. De eerste resultaten van deze aanpak werden al in 2013 zichtbaar; voor 2014 verwachten wij bij diverse partijen een doorbraak.

Tot slot kan nog een initiatief worden genoemd om de verspilling bij consumenten te verminderen, het concept Foodbattle⁵. Dit is een initiatief van

² <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2014/01/13/bepaling-voedselverliezen-in-huishoudelijk-afval-in-nederland/bepaling-voedselverliezen-in-huishoudelijk-afval-in-nederland.pdf>

³ <http://www.nowastennetwork.nl/>

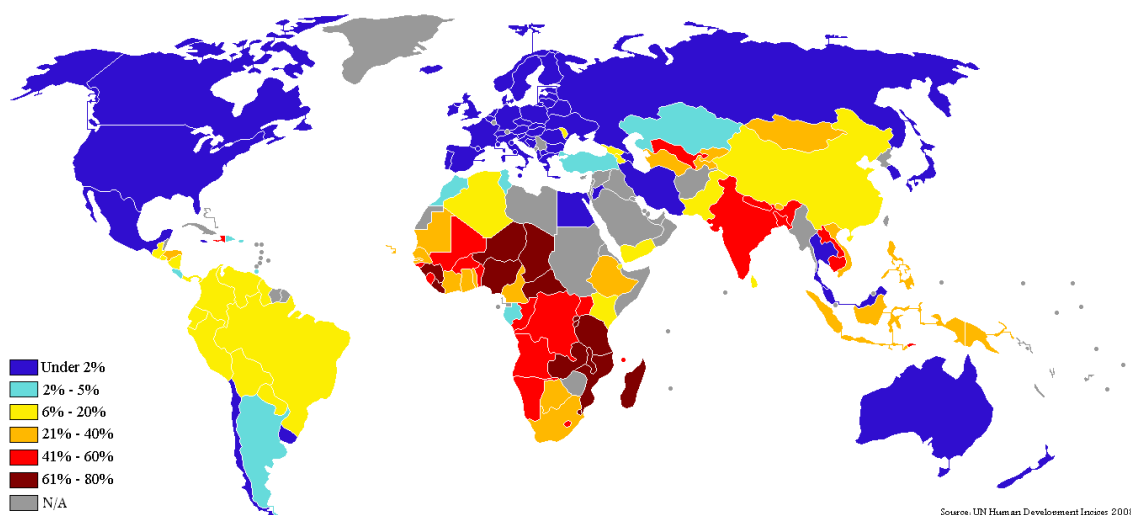
⁴ <http://www.verduurzamingvoedsel.nl/>

⁵ Zie www.foodbattle.nl

diverse partijen⁶ waarbij op plaatselijk niveau via allerlei acties wordt geprobeerd om de verspilling bij de burgers te verminderen. Deelnemers in Apeldoorn, Lochem, Brummen en Eerbeek bleken al na drie weken gemiddeld 20% minder voedsel te verspillen. De klanten van de voedselbank zullen hier niet meteen van profiteren maar de verspilling bij consumenten wordt met dit initiatief wel beperkt.

4. ARMOEDE (BESTRIJDING)

Het is een bekend feit dat de rijkdom in de wereld slecht is verdeeld. Globaal gesproken zit 80% van de rijkdom in het Noorden (inclusief Australië) en 20% in de rest van de wereld. In onderstaande grafiek is te zien hoe het met de armoede per land is gesteld; aangegeven wordt het percentage van de bevolking dat van minder dan 2 dollar per dag moet rondkomen⁷. Het gaat in totaal om zo'n 1,2 miljard mensen.

Nederland hoort bij de rijke landen, zelfs bij de allerrijkste. Op de index van de menselijke ontwikkeling van de Verenigde Naties⁸ staat Nederland op de vierde plaats, na Noorwegen, Australië en de Verenigde Staten en dus vóór alle andere EU-landen. Dat laat echter onverlet dat ook in Nederland een groot aantal mensen onder de armoedegrens leeft. Dit is een relatieve armoedegrens want met dat lage inkomen zou men in een arm land in de Derde Wereld vrij riant kunnen leven. Maar daar wonen de arme Nederlanders nu eenmaal niet. Zij moeten zich staande houden in een land waar het kostenpatroon veel hoger is.

⁶ Wageningen UR, Voedingscentrum, Milieu Centraal en ministerie van Infrastructuur en Milieu.

⁷ Bron: UN human development index.

⁸ http://nl.wikipedia.org/wiki/Index_van_de_menselijke_ontwikkeling

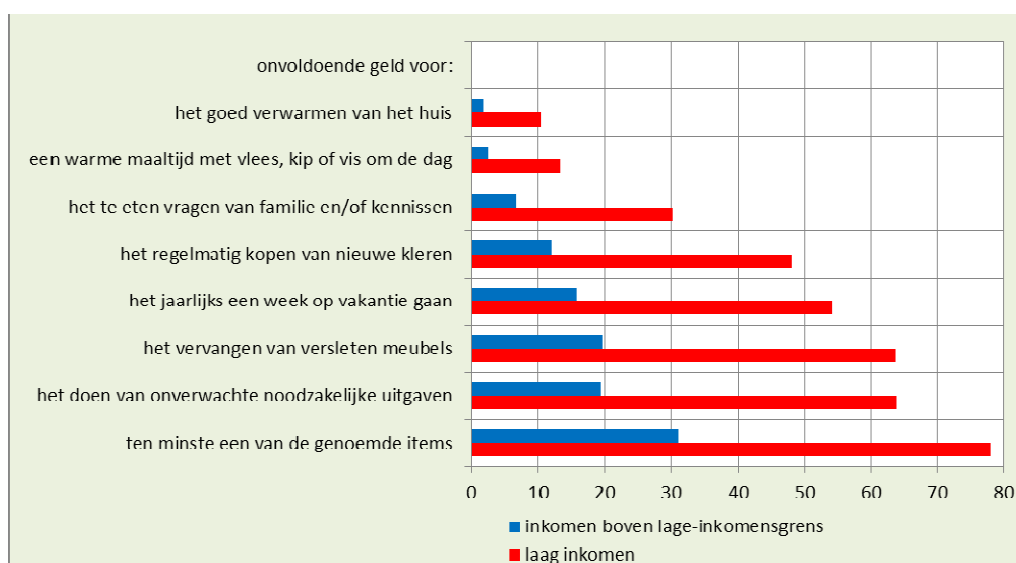
De meting van de armoede wordt in Nederland gedaan door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (CPB). Die gebruiken definities die iets van elkaar verschillen. Ze brengen samen elk jaar een rapport uit over de armoede in Nederland, het zogenaamde Armoedesignalement. Aan het meest recente rapport van eind 2013 (cijfers over 2012) ontleen wij de volgende gegevens:

	CBS (lage inkomens)	SCP (niet-veel-maar-toereikend)
Eenoudergezin met 1 kind	€ 1.270 netto p.m.	€ 1.390 netto p.m.
Alleenstaande	€ 952 netto p.m.	€ 1.042 netto p.m.
Aantal armen	1,3 miljoen	1,2 miljoen
Aantal armen in %	9,4%	7,6%
Aantal huishoudens	664.000	551.000

De armoede in Nederland is in 2012 gestegen ten opzichte van 2011 en wel met 1,2 procentpunt. In het daaraan voorafgaande jaar steeg de armoede ook al. Voor het jaar 2013 wordt opnieuw een stijging verwacht. Het gaat dus niet goed met de armoede in Nederland en de voedselbanken merken dat als geen ander. Het aantal klanten bij de voedselbanken steeg in het verslagjaar met 30%!

Uit het rapport over armoede van CBS en SCP is ook informatie te halen over waar mensen op besparen. Uit onderstaande figuur blijkt bijvoorbeeld dat 10% van de mensen met een laag inkomen bezuinigt op verwarming van het huis. En 13% van de mensen op de warme maaltijd. Wij voedselbanken merken dat als geen ander want de toeloop bij onze uitdeelpunten is het laatste jaar fors toegenomen.

5. HET BELEID IN 2013

In de eerste Algemene Ledenvergadering van de nieuwe Vereniging van Nederlandse Voedselbanken werden als speerpunten van beleid voor de jaren 2013 en 2014 benoemd de voedselverwerving en de voedselveiligheid. Over die speerpunten rapporteren wij in dit jaarverslag als eerste.

VOEDSELVERWERVING

In 2013 hebben we een begin gemaakt met een verdere structurering van voedselverwerving op diverse gebieden.

Producenten

Naast de gebruikelijke leveranties van producten hebben we ons gericht op het aangaan van samenwerkingsovereenkomsten met producenten van voedsel. Ons streven daarbij is een gegarandeerde hoeveelheid producten per jaar te krijgen en samen te werken op gebieden als voedselveiligheid en communicatie. Met Unilever werd de eerste (business partner)overeenkomst gesloten. Met andere producenten worden dergelijke overeenkomsten voorbereid.

Retail

In het kader van het tegengaan van voedselverspilling worden er creatieve ingangen gezocht om met landelijk werkende retailers nauwer samen te werken. Met een retailer werd afgesproken groenten en fruit te leveren die anders vernietigd zouden worden, maar nog dermate goed van kwaliteit zijn dat ze nu naar klanten van de voedselbanken gaan.

Ook met andere retailers wordt aan een dergelijke samenwerking gewerkt en werpt in een testfase al zijn vruchten af. Er werd op winkelniveau met 150 ondernemers een overeenkomst gesloten, waarbij dagelijks de producten die nog goed consumeerbaar zijn worden opgehaald en gedistribueerd naar klanten van de voedselbanken. Dit aantal winkels zal in het jaar 2014 oplopen tot ca. 300.

Ook werd er een proef gestart om op een verstandige manier retourstromen uit winkels (ca. 70) terug te krijgen op het distributiecentrum van de retailer om ze daarna naar de klanten van de voedselbanken te distribueren. Bij een positief resultaat wordt dit in 2014 verder uitgebreid naar andere retail ketens.

Horeca

In het kader van het tegengaan van voedselverspilling in de Horeca is een begin gemaakt met het voorbereiden van een landelijke operatie waarbij restaurants uitgenodigd worden om met restanten uit de keuken 5-10 maaltijden per dag te produceren, in te vriezen en daarna ter beschikking van Voedselbanken Nederland te stellen. Deze operatie zal via testen in diverse steden in 2014 uitgewerkt worden en moet leiden tot een nationale aanpak vanaf eind 2014.

Samenwerking met boeren

Er wordt met boerenorganisaties samengewerkt om producten die anders na de oogst op het land achterblijven, met behulp van vrijwilligers te oogsten en daarna naar de klanten van de voedselbanken te distribueren.

De eerste opzet is gemaakt in Noord-Holland en levert zeer goede resultaten op. In 2014 wordt gewerkt aan een verder professionalisering en uitrol over meerdere gebieden in Nederland.

Samenwerking met andere partijen

In het kader van het benutten van kansen wordt gewerkt aan een samenwerking met een soepfabrikant van verse, ingevroren, soepen. De producent heeft aangeboden dat als Voedselbanken Nederland in staat is om groenten (van het land) aan te leveren, hij bereid is voor de voedselbanken zijn productiecapaciteit ter beschikking te stellen. In 2014 zal dit verder onderzocht en uitgewerkt worden.

VOEDSELVEILIGHEID

Sinds april 2013 is het project Waarborging voedselveiligheid herstart. Doelstelling van het project is ervoor te zorgen dat de voedselveiligheid bij alle voedselbanken voldoet aan alle eisen die bijvoorbeeld ook voor supermarkten gelden. Begonnen is met een pilotproject van 10 voedselbanken. Hiervoor hadden zich 40 voedselbanken aangemeld. De eerste fase van 10 voedselbanken is afgewerkt.

Gelet op de positieve resultaten van de eerste fase besloot het bestuur direct de tweede fase in gang te zetten met de overige 30 voedselbanken. Deze fase is begin 2014 afgerond. Het resultaat is dat bij alle 40 voedselbanken de 0-meting heeft plaatsgevonden, het verbeterplan is vastgesteld, de trainingen voor de vrijwilligers hebben plaatsgevonden en de verbeterwerkzaamheden in gang zijn gezet.

Op 30 november 2013 stemde de Algemene Ledenvergadering in met het voorstel om in 2014 de derde fase in te gaan met alle overige voedselbanken. Op 31 december hadden zich 67 voedselbanken ingeschreven voor het project. Na een aanbestedingsprocedure is besloten de derde fase uit te voeren met twee inspectiebedrijven: de Houwersgroep uit Geldermalsen en Sensz uit Naarden. Een vermogensfonds maakt deze ondersteuning financieel mogelijk.

Op 11 november 2013 werd het landelijke team Voedselveiligheid geformeerd. Dit team bestaat uit deskundigen uit de levensmiddelenbranche en voormalig medewerkers van de NVWA. Dit team is operationeel en beschikbaar voor de leden om adviezen uit te brengen. Het team werkt o.a. aan de herziening van het Handboek Voedselveiligheid dat naar verwachting medio 2014 gereed zal zijn. In dit verslagjaar heeft tweemaal formeel overleg plaatsgevonden met de NVWA.

EUROPESE FEDERATIE VAN VOEDSELBANKEN

Namens de Nederlandse voedselbanken maakt onze vice-voorzitter deel uit van het bestuur van de Europese Federatie van Voedselbanken.

De belangrijkste thema's in 2013 waren:

- ♥ contacten leggen met grote Europees werkende voedselleveranciers;
- ♥ lobby activiteiten gericht op het behoud van het Europees Voedselprogramma;
- ♥ heroriëntatie over de inrichting van de structuur van het kantoor in Bourg la Reine in Frankrijk.

COMMUNICATIE

Voedselbanken organiseren fantastische activiteiten en zijn uitermate creatief in het werven van voedsel en fondsen. Eén van de doelstellingen van onze communicatie is om voedselbanken onderling te informeren en te inspireren over bewezen successen en mogelijkheden. Ook is het een doelstelling om waardevolle en praktische informatie aan te reiken, die het werk van de vrijwilligers makkelijker maken en waardoor we het wiel niet vele malen opnieuw hoeven uit te vinden.

In september 2013 verscheen daarom de eerste MEEdeler. Deze digitale (interne) Nieuwsbrief wordt elke 2 maanden gepubliceerd en verzonden naar alle door de voedselbankbesturen opgegeven contact e-mailadressen. Naast de MEEdeler verschijnt op ad-hoc basis een Nieuwsflits met daarin tussentijdse mededelingen of nieuws dat direct gedeeld moet worden met onze leden/voedselbanken.

In het najaar van 2013 werd ook een begin gemaakt met een Social Media strategie. Voedselbanken Nederland is actief op Facebook, Twitter en LinkedIn. Het aantal volgers groeit gestaag. Via deze media willen wij een helder beeld geven van het werk en de doelstellingen van de voedselbank.

Het vele nieuws van en over de voedselbanken wordt inmiddels ook structureel gedeeld via de website. In de maanden november en december 2013 werden de voedselbanken overweldigd door de vele activiteiten die derden voor ons organiseerden. De website werd dagelijks gevuld met nieuwtjes en successen.

Ook onze ambassadeur René Froger had het extra druk in die periode. Begin 2014 zal een nieuwe website gelanceerd worden die eigentijdser is en een veel betere koppeling heeft met social media. Het format van de website wordt tegen een geringe vergoeding ter beschikking gesteld aan alle voedselbanken.

In de Algemene Ledenvergadering van juni 2013 werd besloten tot de introductie van een nieuwe huisstijl voor alle voedselbanken. Eind 2013 had ruim 50% van de voedselbanken het nieuwe logo aangevraagd en ingevoerd. Het merkbeeld van de voedselbank zal in 2014 nog meer aan kracht winnen als vrijwel alle voedselbanken over zijn.

In 2013 werd al een klein en zeer enthousiast aantal vrijwilligers actief in het communicatieteam. Zij zijn de drijvende kracht achter het fraai en levendig houden van de diverse media. Ook wordt graag gebruik gemaakt van de expertise en het enthousiasme van de voormalige bestuursleden Clara Sies (grondlegster van de voedselbanken in Nederland) en Harrie Timmerman.

6. DE VERENIGING IN 2013

ORGANISATIE VAN DE VERENIGING

In het afgelopen jaar werd de landelijke organisatie van de voedselbanken grondig gewijzigd. Tot dan toe was er een stichting die landelijk de activiteiten van de regionale en die weer van de plaatselijke voedselbanken coördineerde.

In het verslagjaar werd een nieuwe structuur ingevoerd: een landelijke vereniging van voedselbanken. De hoogste macht is nu aan de voedselbanken gezamenlijk die lid van de vereniging zijn; zij bepalen het beleid in de Algemene Ledenvergadering. Het bestuur doet voorstellen aan de Algemene Ledenvergadering en voert de besluiten uit die de vergadering heeft genomen. De regionale samenwerking tussen voedselbanken vindt plaats in een achttal Regionale Overlegplatforms.

De Vereniging gaat een overeenkomst sluiten (modeltekst vastgesteld door de Algemene Ledenvergadering) met een achttal organisaties (vaak voedselbanken/leden) die een regionale distributiecentrumfunctie vervullen.

Wat de voedselbanken ook in de nieuwe structuur van andere organisaties blijft onderscheiden, is met name het feit dat bij de voedselbanken niemand betaald wordt. Dat geldt dus ook voor de bestuurders en de mensen die op het landelijk bureau actief zijn.

Afscheid Clara Sies

In oktober 2013 werd afscheid genomen van Clara Sies, oprichtster van de eerste voedselbank in Nederland. Samen met haar man Sjaak, die al eerder afscheid nam, richtte zij in 2002 een voedselbank in Rotterdam op nadat zij zelf in financiële problemen gezeten had. Oorspronkelijk was hun bedoeling om zo'n 30 minimagezinnen in de stad te helpen. Zoals uit dit jaarverslag blijkt, heeft hun initiatief veel navolging gekregen (momenteel ruim 150 voedselbanken in heel Nederland) en is het inmiddels uitgegroeid tot een grote landelijke organisatie die wekelijks zo'n 85.000 mensen van voedsel voorziet! De voedselbanken en haar klanten zijn Clara Sies dan ook blijvend veel dank verschuldigd voor haar initiatief en voor haar enorme inzet gedurende de afgelopen 11 jaar.

KERNCIJFERS VOEDSELBANKEN PER 31 DECEMBER 2013

Aantal leden / voedselbanken	146
Aantal uitgiftepunten (één of meerdere per voedselbank)	475
Aantal regionale distributiecentra	8
Aantal huishoudens dat wekelijks een voedselpakket krijgt	35.000
Aantal personen dat wekelijks van een voedselpakket afhankelijk is	85.000
Aantal verstrekte voedselpakketten in 2013	1.500.000
Waarde verstrekte voedselpakketten	Schatting: € 25 miljoen
Aantal personen en organisaties dat ons ondersteunt	ontelbaar
Aantal directe medewerkers (allemaal vrijwilligers en dus onbetaald)	8.300

BELEIDSLIJN

Het is belangrijk dat de voedselbanken zoveel mogelijk hetzelfde beleid voeren. De Algemene Ledenvergadering heeft in het verslagjaar door vaststelling van het Voedselbank Reglement bepaald wat dit gezamenlijk beleid voor de voedselbanken inhoudt.

FINANCIËN

In de jaarrekening 2013 van onze vereniging worden de financiële resultaten gedetailleerd beschreven. In dit jaarverslag vatten wij de hoofdpunten samen.

Balans

Bij de beschikbare middelen zien we een verbetering t.o.v. 2012 met € 900.000,-. Hierbij moet worden aangetekend dat we in 2013 een bijdrage hebben ontvangen van de Nationale Postcode loterij van 1 miljoen Euro. Dankzij dit miljoen hebben we de bestemmingsreserves kunnen ophogen met € 950.000,00 en ook het eigen vermogen op een minimale reserve van € 33.813,00 kunnen brengen. Dit is nog geen 2,4% van het balanstotaal en zal in de komende jaren naar een meer aanvaardbaar niveau moeten worden gebracht. Maar de focus ligt op voedselveiligheid en de uitkeringen aan de leden.

Staat van Baten en Lasten

De eigen fondsenwerving bestaande uit onze vaste donateurs en mensen/bedrijven die eenmalig doneren, daalde met € 17.000,-. Het aantal vaste donateurs liep terug. De eenmalige stortingen stegen daarentegen. We hebben de uitkeringen aan de leden en de 8 distributiecentra op het peil van 2013 kunnen handhaven.

Verder valt op dat de lasten in 2013 zijn gestegen. Oorzaken daarvan zijn o.a. het organiseren van Algemene Ledenvergaderingen, de opbouw van het Voedselbank Servicecentrum en de landelijk gemaakte reiskosten.

FONDSENWERVING

Begin 2013 werden we blij verrast door de toekenning van de **Postcode Loterij** van een eenmalige donatie van 1 miljoen euro aan Voedselbanken Nederland! Dit geld was met name bedoeld om de organisatie verder te versterken en de voedselbanken in staat te stellen hun bedrijfsvoering te verbeteren. Het feit dat juist de Postcode Loterij zich door deze donatie met de voedselbanken verbond, heeft ons imago versterkt en in het verslagjaar erg geholpen bij onze werving van voedsel en middelen.

Begin 2014 werden we opnieuw door de Postcode Loterij verrast en nu door het bericht dat Voedselbanken Nederland vanaf dit jaar structureel beneficiënt is geworden. Daarmee ging een lang gekoesterde wens van de voedselbanken in vervulling om jaarlijks over een vaste financiële basis te beschikken.

Bij onze andere fondsenwerving merken we dat de reputatie van het merk voedselbank nog steeds groeit. Voor een deel heeft dit te maken met het feit dat armoede niet langer iets is voor landen op andere continenten, maar iets is van bij ieder om de hoek. Dit is voor veel bedrijven aanleiding geweest om ons financieel te ondersteunen.

Daarnaast hebben we in 2013 met de nieuwe structuur van de organisatie en bijbehorende maatregelen een stevige impuls kunnen geven aan onze bedrijfsvoering, hetgeen een positieve uitwerking heeft op de bereidheid van fondsen om ons te ondersteunen. Medio 2013 hebben we een start gemaakt met het opzetten van het team fondsenwerving en hebben we onze visie op fondsenwerving bijgesteld. In de komende jaren zullen we landelijk een meer proactieve koers gaan varen.

VOEDSELBANK SERVICECENTRUM

Na de eerste Algemene Ledenvergadering in juni 2013 is de zoektocht gestart naar kantoorruimte van waaruit het landelijke Voedselbank Servicecentrum opgezet kon worden. In november 2013 is het Voedselbank Servicecentrum ook daadwerkelijk van start gegaan.

In eerste instantie is er invulling gezocht voor het voedselbank servicecentrum secretariaat omdat dit team als speciale taak heeft het te woord staan (zowel telefonisch als per e-mail) van mensen die contact zoeken met de landelijke voedselbankorganisatie.

Aan het einde van het verslagjaar was er bezetting op de maandagen, woensdagen en donderdagen van 10:00 tot 15:00 uur. Het streven is, zodra er

voldoende vrijwilligers zijn geworven, tijdens alle kantoortijden 'open' te zijn. De verwachting is dat dit in de loop van 2014 gerealiseerd kan worden.

In 2013 werd ook een start gemaakt met de bemensing van de overige teams. Per eind 2013 waren er 16 vrijwilligers verbonden aan de landelijke Vereniging. In de loop van 2014 zal dit aantal verder groeien.

De basisinfrastructuur voor wat betreft de kantoorautomatisering werd in 2013 gerealiseerd. Dit betekent dat de landelijk werkende vrijwilligers via een inlogcode kunnen inloggen op de landelijke server die in een datacentrum in Ede staat (en een back-up server in een datacentrum in Amsterdam). Er kan dus ook vanuit huis worden gewerkt.

Vooralsnog is ervoor gekozen om de telefoon alleen vanuit het landelijk kantoor in Houten te bedienen. Dit betekent ook dat de keuze is gemaakt om, zeker in de aanvangsfase, de medewerkers van het secretariaat vooral vanuit het kantoor in Houten te laten werken. Op deze manier is het inwerken eenvoudiger dan wanneer een ieder vanuit huis zou werken.

INKOOP

Inkoop gaat over zaken die nodig zijn voor de dagelijkse operatie van de voedselbanken. Het inkopen van voedsel hoort daar natuurlijk niet bij. We kopen landelijk in op basis van de volgende voorwaarden:

- we betalen maximaal de kostprijs (maar liever minder!);
- de korting moet gelden vanaf de eerste eenheid, ongeacht de afgenomen hoeveelheid;
- er is geen afnameverplichting voor de leden;
- bij de leveranciers moet commitment zijn op directieniveau.

Deze manier van werken is succesvol gebleken; veel bedrijven zijn vanwege de maatschappelijke positie van de voedselbank en het transitieproces dat we in 2014 doorgevoerd hebben, enthousiast om met ons samen te werken. In het afgelopen jaar hebben we de volgende overeenkomsten afgesloten:

Voedselveiligheid Voor meer informatie zie blz. 8 over voedselveiligheid.

Meetapparatuur In het kader van voedselveiligheid is het belangrijk om de producten in de koude keten goed te meten. Gebruikte, maar goede insteekthermometers worden speciaal voor de voedselbanken opnieuw gekalibreerd en gratis aangeboden. Onze mensen krijgen gratis training. Nieuwe producten worden op gunstige voorwaarden aangeboden.

Ongediertebestrijding In het kader van voedselveiligheid is het noodzakelijk ongedierte te voorkomen en te bestrijden. Om dit op een goede manier te doen, moet ingegrepen worden op de levenscyclus van het ongedierte, waarbij acht controles op jaarbasis plaats moeten vinden. We hebben hierbij gekozen voor een combinatie van doe-het-zelf door de (getrainde) voedselbankmedewerkers en ondersteuning door professionals van beide leveranciers.

Brandstof Ons gezamenlijke wagenpark maakt wekelijks vele kilometers om het voedsel op te halen en tussen de distributiecentra en lokale voedselbanken te verdelen. Voedselbanken kunnen met een pasje van een leverancier met een aantrekkelijke korting tanken.

Gas en elektriciteit Onze voedselbanken en distributiecentra zijn jaarlijks veel geld kwijt aan gas en elektriciteit en daarom hebben we speciale condities voor voedselbanken afgesproken. Ook kunnen de voedselbanken in overleg met de leverancier het juiste instapmoment bepalen.

VRIJWILLIGERS/KLANTEN

Voedselbanken zijn zonder uitzondering vrijwilligersorganisaties en dat geldt ook voor de regionale distributiecentra en de landelijke organisatie. Vrijwilligers zijn mensen die niets voor zichzelf houden.

Daardoor kan alles wat bij de organisatie binnenkomt, geld en voedsel, worden besteed aan de twee doelen van de voedselbank: het bestrijden van armoede en het voorkomen van voedselverspilling. Keer op keer blijkt ook dat dit veel goodwill oplevert in de buitenwereld, waarvan de voedselbanken volledig afhankelijk zijn.

Daarbij moet worden opgemerkt dat het uitsluitend werken met vrijwilligers niet altijd even eenvoudig is. Moeilijkheden kunnen zich voordoen bij het vinden en binden van competente mensen op alle niveaus. Voor functies waarbij sprake is van een direct contact met de klant zijn vrijwilligers niet moeilijk te vinden. Anders ligt dat voor functies meer op afstand van de klant.

De organisatie Voedselbanken Nederland is in het afgelopen jaar omgevormd van een stichting naar een vereniging. Een belangrijke reden daarvoor was het vergroten van de directe betrokkenheid van de plaatselijke voedselbanken bij de activiteiten van de landelijke organisatie. Aan de ene kant zijn alle plaatselijke voedselbanken (stichtingen) autonoom in hun doen en laten, maar aan de andere kant is coördinatie en afstemming over belangrijke onderwerpen op nationaal niveau noodzakelijk. Daarbij moet worden gedacht aan voedselverwerving, voedselveiligheid, vrijwilligersbeleid, veiligheid en arbeidsomstandigheden, toepassen van de toelatingscriteria en klachtenafhandeling.

De herziening van de toelatingscriteria in het verslagjaar is een prima illustratie hoe de ervaringskennis van leden ingezet wordt voor de vereniging als geheel. Daarnaast is er de vraagbaakfunctie en het “klachtenloket”. Voedselbanken zijn gewend om in de lokale situatie hun eigen problemen op te lossen en weten daarnaast elkaar vaak goed te vinden voor het uitwisselen van ervaringskennis. Vragen die bij het Voedselbank Servicecentrum binnenkomen gaan vooral over

algemeen beleid, zoals het formuleren van vrijwilligersbeleid, het opzetten van een klachtenregeling, voorbeelden van intakeformulieren etc.

Overall waar gewerkt wordt, gaat ook wel eens iets mis en dat geldt ook voor de voedselbanken. Als dit gebeurt, wordt dit in bijna alle gevallen voor de klant door de eigen voedselbank opgelost. In de resterende gevallen kan een beroep op de landelijke vereniging worden gedaan.

LOGISTIEK

Logistiek...een wereld van verschil. In 2013 werden de Voedselbanken in Nederland opnieuw geconfronteerd met een onstuimige groei. Een groei die veroorzaakt werd door de aanhoudende economische crisis.

Ons doel is om alle voedselbankklanten van voldoende goed gevulde voedselpakketten te voorzien. Maar zo iets gebeurt niet vanzelf. Het is een complexe logistieke stroom van producten welke zijn weg vindt van fabrikanten, supermarkten en andere gulle gevers naar de 8 regionale distributiecentra van de voedselbanken en naar de 146 voedselbanken in het land.

Iedere week staat er een team van enthousiaste vrijwilligers klaar: in de distributiecentra, bij de voedselbanken zelf

(inclusief de lokale uitgiftepunten) en bij de landelijke vereniging. Iedere week worden ruim 35.000 voedselpakketten zorgvuldig samengesteld en gereedgemaakt voor uitgifte aan de klanten (huishoudens).

De eisen aan kwaliteit en hygiëne zijn hoog. Het is per slot van rekening voedsel en wij als voedselbanken willen er zeker van zijn dat de distributie op eenzelfde wijze plaatsvindt als in de hele keten van levensmiddelen. De producten die afgeleverd worden, moeten in goede conditie verkeren. Voedselveiligheid is voor ons allen een topprioriteit, vandaar de focus op de kwaliteit van levering door de hele keten heen.

Het lijkt allemaal heel gewoon en simpel. Voedselpakketten samenstellen en uitdelen. Maar hoe krijg je iedere week opnieuw zoveel voedselpakketten samengesteld die aan alle kwaliteitseisen voldoen? Vandaar dat we ondertussen ook op heel veel plaatsen kunnen beschikken over grote koel- en vriesruimten naast de 'normale' opslagruimte.

Voor ons ligt een nog grotere uitdaging om de toenemende stroom aan levensmiddelen en producten eerlijker te verdelen. Dat vraagt om

organisatietalent, om inzet en om transparantie in wat waar vandaan komt en wat waar naar toe gaat. In het komende jaar zullen we hier gezamenlijk verder aan bouwen, omdat een goede logistiek ook voor de voedselbanken een wereld van verschil uitmaakt.

7. TOT SLOT

De voedselbanken in Nederland zijn voor hun voedsel, geld en middelen volledig afhankelijk van wat zij van derden krijgen. De voedselbanken zijn daarom ook dit jaar weer buitengewoon véél dank verschuldigd aan duizenden bedrijven, organisaties en particulieren. Dankzij hun bijdragen is het elke week weer mogelijk om voedselpakketten aan de armste mensen in Nederland uit te reiken. Een bijzonder woord van dank gaat uit naar de 8.300 vrijwilligers bij de voedselbanken. Dankzij hen worden elke week 85.000 mensen van voedsel voorzien.

Houten, 8 augustus 2014

Het bestuur van de Vereniging van Nederlandse Voedselbanken:

Leo Wijnbelt
(voorzitter)

Tom Hillemans
(vice-voorzitter)

Jouke Schat
(secretaris)

Frans Booij
(penningmeester)

Pien de Ruig
(communicatie)

Monny Querido
(voedselverwerving)

Jaap Sala
(voedselveiligheid)

Pieter Tankink
(klanten en vrijwilligers)

Fokke van der Veer
(ICT en Logistiek)

Mark Preidel
(Fondsenwerving en Inkoop)